

Kommunal- og regionaldepartementet

Deres ref.	Deres brev av:	Vår ref.	Emnekode	Dato
		201329570-14 RAZA	ESARK-03	28. november 2013

Lovfesting av medvirkningsordning for ungdom. Høringsuttalelse fra Bergen kommune.

Bergen bystyre behandlet saken i møtet 271113 sak 247-13 og fattet følgende vedtak:
[Bergen bystyre avgir høringsuttalelse om Lovfesting av medvirkningsordning for ungdom slik det framgår av saken.](#)

I tillegg til høringsuttalelsen fra Bergen kommune har Ungdommens bystyre i Bergen avgitt egen høringsuttalelse (sendt departementet 06.11.13).

Byrådsavdeling for byutvikling, klima og miljø har noen kommentarer til høringsbrevet fra departementet. Notat fra byrådsavdelingen følger som elektronisk vedlegg.

Høringsuttalelse fra Bergen kommune:

Regjeringen ønsker å lovfeste en medvirkningsordning for ungdom i alle kommuner og fylkeskommuner, slik det er lovfestet for eldre og for personer med nedsatt funksjonsevne. Regjeringen ønsker også å foreta en gjennomgang og harmonisering av regelverket for medvirkningsorganer generelt, og foreslår to alternative løsninger:

Alternativ a

En egen generell bestemmelse i kommuneloven om særlige medvirkningsorganer, som pålegger kommunene å ha slike ordninger for unge, eldre og personer med nedsatt funksjonsevne. Detaljerte regler som er tilpasset de enkelte ordningene kan fastsettes i forskrift.

Alternativ b

En egen felles særlov om særlige medvirkningsordninger i kommuner og fylkeskommuner, der alle ordningene lovfestes.

Begge alternativene legger opp til at Kommunal- og regionaldepartementet overtar forvaltningsansvaret for dette regelverket.

Departementet ber kommuner og fylkeskommuner fortelle hvilke erfaringer de har med ulike typer ungdomsmedvirkning og hva de mener en lovfestet medvirkningsordning for ungdom bør inneholde.

Departementet foreslår ingen lovbestemmelser, men skisserer kort noen problemstillinger det ønsker høringsinstansenes synspunkter på:

- Hvilke erfaringer kommuner og fylkeskommuner har med ulike typer ungdomsmedvirkning
- Hva bør en lovfestet medvirkningsordning for ungdom inneholde?
- Skal et medvirkningsorgan for ungdom få en sterkere posisjon og status i den kommunale saksgang og organisasjon enn det gjeldende medvirkningsorganer i dag har?
- Skal en medvirkningsordning for ungdom tillegges formell beslutningsmyndighet?
- Skal et medvirkningsorgan for ungdom få forslags- og innstillingsrett?
- Hvilke utvelgelseskriterier bør man ha til et ungdomsråd?
- Hvilken valgordning bør det være?

De enkelte problemstillingene kommenteres under.

Svar fra Bergen kommune:

1. Erfaringer med ungdomsmedvirkning i Bergen kommune

Bergen kommune har erfaring med ulike former for ungdomsmedvirkning:

- Etter en ungdomshøring i 1997 ble Ungdommens bystyre etablert våren 1998. Representantene kom fra alle bydeler, og i alt besto Ungdommens bystyre av 60-80 ungdommer. Ungdommens bystyre arbeidet blant annet for opprettelse av ungdomsråd i alle bydeler. Det viste seg gjennom 1998 og 1999 at Ungdommens bystyre var for stort og omfattende til at ungdom konkret fikk sett noe resultat av sitt arbeid. En omorganisering til Bergen ungdomsråd (BUR), bestående av en mindre sammensatt gruppe, ble gjennomført.
- Fra år 2000 hadde kommunen en ordning med ungdomsråd/ barne- og ungdomsråd som var tilknyttet de lokale kulturkontorene. Medlemmene i rådene ble rekruttert fra ungdomsskoler og videregående skoler. Rådene fungerte som høringsinstans i saker om kultur og fritid, og ble også brukt for å få innspill om hvilke aktiviteter og tilbud som var ønsket blant de unge.

Hvor godt rådene fungerte varierte. Erfaringen var at det kunne være vanskelig å rekruttere ungdom til rådene.

Ordningen med ungdomsråd/ barne- og ungdomsråd tilknyttet kulturkontorene opphørte i Bergen kommune etter at Ungdommens bystyre ble etablert som en fast ordning.

- Bergen bystyre vedtok i juni 2007 å opprette et Ungdommens bystyre som et prosjekt. Etter en evaluering i 2009 vedtok bystyret å videreføre Ungdommens bystyre som en fast ordning fra 2010.

Hver ungdomsskole og hver videregående skole i Bergen kommune, offentlig som privat, kan ha en representant i Ungdommens bystyre med personlig vararepresentant. Representantene velges fra skolens elevråd eller ved å foreta personvalg blant alle elevene. Dette betyr at det er mange ulike typer ungdom som sitter i Ungdommens bystyre. Dette har vært viktig for ordningen, som i hovedsak har til formål å gi ungdom et talerør.

Hovedformålet har helt siden etableringen av Ungdommens bystyre vært demokratiopplæring og aktive samfunnsborgere blant unge i Bergen. Mandatet til Ungdommens bystyre er å representere alle barn og unge i Bergen kommune. En viktig del av jobben til representantene i Ungdommens bystyre er å legge til rette for at alle grupper av ungdom kan bli hørt.

Ungdommens bystyre skal evalueres i inneværende valgperiode. Blant det som skal vurderes er om ordningen er tjenlig og fungerer som politisk ressurs for ungdom bredt.

2. Lovfesting av en medvirkningsordning for ungdom?

Bergen kommune har gjennom flere år hatt en praksis der eldreråd, råd for funksjonshemmede og Ungdommens bystyre kan sende sine uttalelser og forslag til vedtak i saker som er til politisk behandling til den av bystyrekomiteene som har innstillingsrett til bystyret. Rådene har som alle andre anledning til å holde muntlige innlegg i fagkomiteene for å gjøre rede for sitt syn i en sak. Bystyrekomiteens medlemmer kan velge å ta opp rådernes forslag i komiteen slik at de blir undergitt en politisk behandling i komite og bystyre.

I rundskrivene som gjelder eldreråd (A-32/2007) og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne (A-28/2007) framgår det at rådene skal ha seg forelagt saker som er av særlig interesse for disse gruppene. Rådene kan likevel ta opp og uttale seg om alle saker de ønsker å uttale seg om, innen et bredt spekter av saksområder.

I Bergen kommune er Ungdommens bystyre høringsorgan i saker som gjelder barn og unge. Ungdommens bystyre kan også fremme egne saker som er innenfor Ungdommens bystyres interesse- eller ansvarsområde til bystyret. Saken må inneholde en skriftlig redegjørelse og forslag til vedtak.

Dersom det lovfestes en medvirkningsordning for ungdom, er det logisk at medvirkningsorganet får de samme rettigheter som de to øvrige rådene. Loven må som et minimum sikre at medvirkningsorganet skal bli forelagt saker som berører barn og unge, men det må være opp til den enkelte kommune å avgjøre hvor omfattende uttaleretten skal være, om den skal suppleres med en forslagsrett o.l.

Det bør ikke være noen forskjell på de ulike rådsorganene sin posisjon og status i den kommunale saksgang. Det bør vises varsomhet med å delegere avgjørelsesmyndighet til ikke-folkevalgte organer. Derfor anbefales det at organene også etter en eventuell harmonisering av lovverket begrenses til å ha en rådgivende funksjon.

3. Medvirkningsorganets plass i kommunen

Det må være opptil den enkelte kommune å avgjøre hvilken type medvirkningsorgan kommunen vil ha, og hvilke grupper som kan representeres i organet.

Eldrerådet og Kommunalt råd for funksjonshemmede i Bergen kommune er begge tilknyttet byrådssiden, og rådene har et eget sekretariat. Ungdommens bystyre er tilknyttet bystyret og har et sekretariat som er en del av Bystyrets kontor.

En fordel med tilknytning til byrådssiden er at rådene vil ha større mulighet til å komme inn som rådgivende organ på et tidlig tidspunkt i saksgangen, når muligheten for påvirkning er størst. Men også for rådsorganer med sin formelle tilknytning på bystyresiden kan det lages

ordninger der byrådsavdelingenes administrasjoner trekker inn rådene på et tidlig stadium i saken.

En kritikk som i Bergen kommune har blitt framført både fra både eldrerådet, råd for funksjonshemmede og fra Ungdommens bystyre, er at de ikke alltid blir involvert i aktuelle saker som er under arbeid. Rådene får derved ikke tilkjennegitt sitt syn før den politiske saken skrives. I arbeidet med nytt lovverk bør det vurderes om loven/regelverket på en sterkere måte enn i dag kan forplikte kommunene til på et tidlig tidspunkt å innhente råd og synspunkt fra de rådgivende organene i de saker de skal kunne uttale seg om.

4. Utvelgelse og valgperiode

Det bør være opp til hver enkelt kommune å avgjøre hvor representantene i et medvirkningsorgan for ungdom skal rekrutteres fra.

Representantene i medvirkningsrådet bør kunne velges fra man begynner i ungdomsskolen til man blir myndig. Dette er også i tråd med det aldersspennet som er vedtatt for Ungdommens bystyre i Bergen kommune.

I Bergen kommune er det prøvd ut valgperioder på både ett og to år til Ungdommens bystyre. Foreløpig er det ingen entydige konklusjoner på hva som er å foretrekke. En valgperiode på to år sikrer en bedre kontinuitet, og representantene får god nok tid til å lære seg hvordan denne type medvirkningsorgan fungerer. Samtidig er det en erfaring at to år er lang tid for en del ungdommer i denne aldersgruppen, der interesser og engasjement kan skifte fort. En valgperiode på bare ett år bidrar dessuten til at en større andel ungdommer får ta del i demokratiopplæringen og medborgerskap som et slikt medvirkningsorgan innebærer.

Konklusjon

Forslaget om en lovfesting av en kommunal medvirkningsordning for ungdom kan ha mye for seg for å sikre at unge under 18 år får mulighet til påvirke saker og beslutninger på kommunalt nivå.

Dersom det blir vedtatt en lovfesting, bør ikke loven være for detaljert. Det må være opp til den enkelte kommune å avgjøre om medvirkningsordningen skal omfatte forslagsrett, hvem som kan velges og hvor lang en valgperiode skal være.

Bergen kommune mener at en lovfestet medvirkningsordning for ungdom bør ikke innebære formell beslutningsmyndighet. Medvirkningsordningen for ungdom bør inneholde like sterke rettigheter som de andre lovpålagte rådsorganene, men det bør ikke være slik at en lovfesting gir ungdom en sterkere posisjon enn andre.

Med hilsen

BYSTYRETS KONTOR

Ragnar Zakariassen - saksbehandler

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

Intern korrespondanse

Saksnr.: 201329570-6
Saksbehandler: UHSA
Emnekode: ESARK-03

Til: Byrådsleders avdeling - Felles v/ Robert
Rastad
Fra: BBKM

Dato: 01. november 2013

Kommentarer fra BBKM til høring – Lovfesting av medvirkning for ungdom

Det vises til notat 28.10.2013 fra Byrådsleders avdeling vedrørende Kommunal og regionaldepartementets høring 20.8.2013 – Lovfesting av medvirkningsordning for ungdom - med anmodning om kommentarer fra byrådet/byrådsavdelingene.

Barn og unges medvirkning innen plan- og bygningsfeltet

Innenfor plan- og bygningsfeltet er hensynet til barn og unge gitt særskilt vern gjennom lovgivningen og øvrig regulering på feltet.

Det følger av formålsparagrafen til plan- og bygningsloven (pbl) at hensynet til barn og unges oppvekstvilkår skal ivaretas ved planleggingen og kravene til det enkelte byggetiltak, jf. pbl § 1-1 fjerde ledd. Det følger videre av pbl § 3-3 tredje ledd at bystyret skal sørge for å etablere en særskilt ordning for å ivareta barn og unges interesser i planleggingen. Kommunen også et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge, jf. pbl § 5-1. Det er videre gitt rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen, vedtatt 20.9.1995.¹ Det vises for øvrig krav som følger av kommuneplanens arealdel 2010 bestemmelsene punkt 9 *Barn og unges interesser*.

For å imøtekomme kravene i pbl har bystyret valgt å oppnevne en egen representant for barn og unge² i bystyrets komite for miljø og byutvikling (KMBY), som behandler saker etter plan- og bygningsloven. Barn og unges representant har møteplikt i komiteen, har tale- og forslagsrett og rett til protokolltilførsel, men ikke stemmerett eller klageadgang. Barn og unges representant skal etter loven være barnas talerør og delta under utarbeidelsen av planer for å se til at deres interesser blir sikret i plan- og byggesaksbehandlingen. Barn og unges representant får meldinger om oppstart når en planprosess settes i gang, involveres som

¹ http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/lover_regler/retningslinjer/1995/rikspolitiske-retningslinjer-for-a-styrk.html?id=519347

² <https://www.bergen.kommune.no/politikk/slik-kan-du-pavirke/9676/article-101835>

høringspart ved offentlig høring av planforslag og deltar ved KMBY's behandling av plan- og byggesaker. Barn og unges representant er særskilt utnevnt av bystyret på bakgrunn av personlige kvalifikasjoner.

Ungdommens bystyre (UB) behandler plansaker, som anses særskilt relevante for barn og unge, når de foregges bystyret for andregangsbehandling. UB har en egen komite for miljø og byutvikling som innstiller til UB, som deretter i plenum avgir felles innstilling til bystyret/KMBY.

Erfaringer med ordningen(e):

Erfaring med ordningen viser at barn og unges representant i liten grad benytter anledningen til å komme med innspill tidlig i planarbeidet, til varsel om oppstart av planarbeid og/eller offentlig høring av planforslag. Det er viktig at relevante innspill kommer så tidlig som mulig i planarbeidet. Det er også sjelden at det avgis merknader til byggesaker.

Barn og unges representant har engasjert seg for å få belyst forholdet til barn og unges interesser i plansaker. Dette ivaretas ved at det i plansakene er egne avsnitt som belyser hvordan barn og unges interesser ivaretas.

Ordningen med barn og unges representant i KMBY forutsetter at vedkommende både får god opplæring på fagfeltet, som er svært komplekst, og rollen som særskilt oppnevnt representant for barn og unge. BBKM er usikker på om det foreligger særskilt tilrettelagte program for opplæring for slike representanter. BBKM vil kunne bistå ved eventuelt behov.

Erfaringen med Ungdommens bystyre er at innspill/innstillinger i plansaker, knyttet til barn og unges interesser, kommer forholdsvis sent i prosessen, og at dette kan ha betydning for om innspillene tas til følge ved behandling av planforslag.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

Marit Sørstrøm - seksjonssjef

Anne Iren Fagerbakke - kommunaldirektør

Vedlegg: 0